

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 10 DECEMBRIE 1969¹

**Comisia Comunităților Europene
împotriva
Republicii Franceze**

Cauzele conexe 6/69 și 11/69

În cauzele conexe 6/69 și 11/69,

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE, reprezentată de consilierul său juridic, Joseph Griesmar, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Emile Reuter, consilier juridic al Comisiei, 4, boulevard Royal,

reclamantă în cauza 6/69,
pârâtă în cauza 11/69,

împotriva

REPUBLICII FRANCEZE, reprezentată de Excelența Sa Renaud Sivan, ambasador extraordinar și plenipotențiar, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Franței,

pârâtă în cauza 6/69,
reclamantă în cauza 11/69,

având ca obiect:

1) În cauza 6/69,

pronunțarea unei hotărâri privind neîndeplinirea, de către Republica Franceză, a obligațiilor care îi revin în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene prin menținerea, ulterior datei de 1 noiembrie 1968, în ceea ce privește rata de reescont preferențială pentru creanțele la export, a unui avantaj mai mare de 1,5 puncte în raport cu rata generală, încălcând astfel articolul 2 alineatul (1) litera (b) din Decizia 68/301/CEE a Comisiei din 23 iulie 1968;

2) În cauza 11/69,

a) anularea Deciziei Comisiei din 18 decembrie 1968, adoptată în temeiul articolului 88 din Tratatul CECO, privind menținerea de către Republica Franceză, ulterior datei de 1 noiembrie 1968, a unei rate de reescont preferențiale pentru creditele de export, încălcând articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Decizia 914/68/CECO a Comisiei din 6 iulie 1968;

b) pronunțarea asupra menținerii de către Guvernul Republicii Franceze, fără încălcarea obligațiilor din Tratatul CECO, a unei rate de reescont preferențiale pentru efectele cauzate de mobilizarea creanțelor create în străinătate;

CURTEA,

---

¹ Limba de procedură: franceza.

compusă din R. Lecourt, președinte, R. Monaco și P. Pescatore, președinți de cameră, A. M. Donner, A. Trabucchi, W. Strauß și J. Mertens de Wilmars (judecător raportor), judecători,

avocat general: K. Roemer
grefier: A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Întrucât prin comunicarea din 12 iunie 1968, Guvernul Republicii Franceze a solicitat acordul Comisiei în special pentru a menține și chiar a mări cu titlu provizoriu avantajul acordat exportatorilor francezi prin rata de reescont preferențială aplicată de Banque de France la creditele pe termen scurt și mediu acordate la exporturile către țări din Comunitate;

2 întrucât la 24 și 26 iunie 1968 a anunțat că va pune în aplicare aceste măsuri de la 1 iulie 1968 cu titlu de măsuri de salvagardare în temeiul articolelor 108 și 109 din Tratatul CEE;

3 întrucât la 6 și 23 iulie 1968 Comisia a adoptat două decizii, în temeiul articolului 67 din Tratatul CECO și, respectiv, al articolului 108 alineatul (3) din Tratatul CEE, prin care autoriza guvernul respectiv să mențină o rată de reescont preferențială la exportul, pe de o parte, de produse siderurgice și, pe de altă parte, de produse aflate sub incidența Tratatului CEE;

4 întrucât aceste decizii precizează că diferența dintre rata preferențială, a cărei menținere o autorizează provizoriu, și rata generală nu poate depăși 1,5 puncte începând cu 1 noiembrie 1968 și trebuie să fie eliminată până la 31 ianuarie 1969;

5 întrucât nu se contestă faptul că s-a menținut o diferență mai mare de 1,5 puncte după 1 noiembrie 1968;

6 întrucât la 18 decembrie 1968, considerând că Guvernul Republicii Franceze nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul tratatelor, Comisia a adoptat, în temeiul articolului 88 din Tratatul CECO, o decizie prin care ordona acestui guvern să se conformeze Deciziei din 6 iulie 1968 și a emis, cu privire la nerespectarea Deciziei din 23 iulie 1968, avizul motivat prevăzut la articolul 169 din Tratatul CEE;

7 întrucât, ulterior, în temeiul aceluiași articol 169, a sesizat Curtea cu acțiunea 6/69;

8 întrucât, în ceea ce îl privește, prin acțiunea 11/69, Guvernul Republicii Franceze a solicitat Curții, în temeiul articolului 88 din Tratatul CECO, să anuleze Decizia din 18 decembrie 1968 și să se pronunțe dacă poate menține, fără a încălca obligațiile din tratatul respectiv, o rată de reescont preferențială la exportul către celelalte state membre;

9 întrucât cele două acțiuni prezintă, în mare măsură, aceleași probleme spre a fi soluționate, este necesar să fie conexe în scopul pronunțării unei hotărâri;

A — Cu privire la acțiunea 6/69 (CEE)

10 Întrucât împotriva procedurii inițiate de Comisie în temeiul Tratatului CEE, Guvernul Republicii Franceze, invocând „insuficiența normelor tratatului în domeniul monetar”, susține că gestionarea ratei de reescont intră sub incidența directă a politicii monetare care este o

competență exclusivă a statelor membre și, prin urmare, atunci când a inițiat acțiunile care au condus la Decizia din 23 iulie 1968, Comisia a acționat neîndreptățit, arogându-și o competență care nu i-a fost acordată prin tratat;

11 întrucât Decizia din 23 iulie 1968 nu a făcut, în termenul stabilit la articolul 173 al treilea paragraf din tratat, obiectul unei acțiuni în anulare, decizia trebuie considerată definitivă;

12 întrucât, cu toate că a lăsat să treacă acest termen fără a depune contestație, Guvernul Republicii Franceze, invocând pe de o parte ordinea publică comunitară și considerând pe de altă parte că „apropierea prea exclusivă de forme (este), de asemenea, contrară adevăratului spirit comunitar ca și neglijarea acestora”, afirmă că această decizie a fost adoptată într-un domeniu care este exclusiv de competența statelor membre;

13 întrucât în cazul în care această afirmație ar fi întemeiată, decizia menționată anterior ar fi lipsită de orice temei juridic în ordinea comunitară și întrucât într-o procedură prin care Comisia, în interesul Comunității, a introdus o acțiune în neîndeplinirea obligațiilor împotriva unui stat, este o cerință fundamentală a ordinii juridice ca Curtea să verifice dacă aceasta este situația;

14 întrucât, în cazul în care în temeiul articolului 104 din tratat statele membre au responsabilitatea de a asigura echilibrul balanței globale de plăți și menținerea încrederii în moneda lor, ele au de asemenea, în temeiul articolelor 105 și 107, obligația de a-și coordona în acest sens politicile economice și de a considera propriile politici ale cursului de schimb ca fiind o problemă de interes comun;

15 întrucât articolul 108 alineatul (3) și articolul 109 alineatul (3) conferă instituțiilor comunitare competențe privind autorizarea sau intervenția care ar fi fără obiect în cazul în care s-ar permite statelor membre, sub pretext că acțiunea lor intră numai sub incidența politicii monetare, să deroge în mod unilateral, fără a intra sub controlul acestor instituții, de la obligațiile care le revin în temeiul dispozițiilor tratatului;

16 întrucât solidaritatea, care se află la baza acestor obligații ca și la baza întregului sistem comunitar în conformitate cu angajamentul prevăzut la articolul 5 din tratat, este extinsă, în beneficiul statelor, în procedura de ajutor reciproc prevăzută la articolul 108 în cazul în care un stat membru întâmpină o amenințare gravă cu dificultăți în ceea ce privește balanța de plăți;

17 întrucât, prin urmare, exercitarea competențelor rezervate nu poate permite adoptarea unilaterală a unor măsuri interzise de tratat;

18 întrucât, prin articolul 92, statele membre au convenit că ajutoarele pe care le acordă, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența sunt incompatibile cu piața comună;

19 întrucât, în temeiul articolului 92 alineatul (3) litera (b), nu se poate proceda altfel decât în cazul unor perturbări grave ale economiei unui stat membru și în condițiile prevăzute la articolul 93, adică ulterior deciziei Comisiei și, după caz, a Consiliului;

20 întrucât o rată de reescont preferențială la export, acordată de un stat numai în favoarea a produselor naționale exportate pentru a le ajuta să concureze în celelalte state membre cu produsele originare din aceste state, constituie un ajutor în sensul articolului 92, a cărui respectare trebuie asigurată de Comisie;

21 întrucât nici faptul că rata de reescont în litigiu se aplică tuturor produselor naționale exportate și numai acestora, nici faptul că prin adoptarea ratei guvernul francez și-a propus să apropie această rată de cele practicate în celelalte state membre, nu poate înlătura caracterul de ajutor al măsurii în litigiu, ajutor care este interzis cu excepția cazurilor și procedurilor prevăzute de tratat;

22 întrucât, în consecință, o autorizare prealabilă din partea Comisiei era necesară pentru a institui sau a menține o rată de reescont preferențială la export, iar prin faptul că a supus-o unor condiții corespunzătoare, Comisia nu a încălcat competențele rezervate statelor membre;

23 întrucât necesitatea acestei autorizări poate fi cu atât mai puțin contestată cu cât, prin comunicarea sa din 12 iunie 1968, guvernul francez s-a adresat el însuși Comisiei pentru a-i solicita „menținerea și chiar creșterea” ratei de reescont preferențiale pentru exporturile către celelalte țări din Comunitate;

24 întrucât, ca urmare a caracterului definitiv al deciziei în litigiu, nu este necesar să se ia în considerare celelalte motive pe care guvernul francez le-a susținut pe lângă procedurile și termenele stabilite prin tratat, a căror respectare se impune în interesul atât al statelor, cât și al Comunității;

25 întrucât, Guvernul Republicii Franceze susține de asemenea că menținerea, după 1 noiembrie 1968, a diferenței dintre rata de reescont preferențială și rata generală constituie o nouă măsură de salvagardare în sensul articolului 109 din tratat, justificată de noua criză monetară survenită în toamna anului 1968;

26 întrucât Comisia nu ar fi putut întrerupe efectele acestei măsuri dând curs unei proceduri privind neîndeplinirea obligațiilor statului în legătură cu o situație depășită de aceste evenimente și întrucât prin emiterea avizului motivat din 18 decembrie fără a ține seama de noile împrejurări ar fi încălcat dispozițiile articolului 109 din tratat;

27 întrucât acest motiv este admisibil din moment ce se bazează pe elemente noi, ulterioare deciziei din 23 iulie 1968;

28 întrucât, în caz de urgență și în cazul în care o decizie a Consiliului în sensul articolului 108 alineatul (2) nu intervine imediat, articolul 109 permite, din motive asiguratorii, o acțiune unilaterală a statului membru și lasă la latitudinea acestuia aprecierea împrejurărilor care fac această acțiune necesară;

29 întrucât, cu toate acestea, este vorba de măsuri derogatorii de natură să cauzeze perturbări în funcționarea pieței comune, acestea sunt totodată excepționale și asiguratorii și, prin urmare, cu caracter provizoriu până la verificarea cât se poate de rapidă a temeiniciei și la o eventuală acțiune în temeiul articolelor 108 și 109;

30 întrucât, în cazul unei acțiuni unilaterale a statelor, ca derogare de la tratat, intervenția în cel mai scurt termen a instituțiilor comunitare răspunde unei cerințe fundamentale pentru funcționarea pieței comune;

31 întrucât respectarea acestei cerințe obligă statul, care se prevalează de competența specială prevăzută la articolul 109 alineatul (1), să informeze cu privire la aceasta de îndată — sau până la data intrării în vigoare a acestor măsuri — Comisia și celelalte state membre făcând trimitere expresă la această dispoziție;

32 întrucât aceste dispoziții, care derivă din însăși natura măsurilor unilaterale de salvagardare, nu au fost respectate în cazul de față;

33 întrucât, de fapt, deși conținutul comunicării verbale din 5 noiembrie 1968 este contestat de părți și nu a putut fi stabilit, este cert în orice caz că scrisoarea guvernului francez din 13 decembrie 1968 justifică menținerea diferenței în litigiu exclusiv din necesitatea de a evita perturbări ale previziunilor întreprinderilor franceze și din considerentul că creșterea ratei de reescont generale de la 5 la 6 %, survenită după 12 noiembrie 1968 ar ridica altfel întrebarea privind stabilirea ratei de reescont la export;

34 întrucât, prin urmare, motivul bazat pe articolul 109 nu este întemeiat;

35 întrucât Guvernul Republicii Franceze susține în continuare că este admisibilă și întemeiată contestația privind legalitatea avizului motivat din 18 decembrie 1968;

36 întrucât acest aviz nu constituie decât o etapă precontencioasă a unei proceduri care poate conduce la sesizarea Curții de Justiție, iar aprecierea temeiniciei acestui aviz se confundă cu cea a temeiniciei acțiunii propriu-zise, în privința căreia Comisia a sesizat Curtea de Justiție în temeiul articolului 169;

37 întrucât, prin urmare, motivul privind nelegalitatea avizului motivat trebuie respins;

38 întrucât, în consecință, menținerea după 1 noiembrie 1968 a unei diferențe mai mari de 1,5 puncte între rata de reescont preferențială la exportul către celelalte state membre și rata generală constituie o neîndeplinire a obligațiilor care decurg din Decizia 68/301/CEE din 23 iulie 1968;

B — Cu privire la acțiunea 11/69 (CECO)

39 Întrucât, în sprijinul acțiunii sale în anulare, guvernul francez invocă în primul rând că nu avea obligația, pentru a acorda exporturilor de produse siderurgice avantajul ratei de reescont preferențiale, de a solicita în temeiul Tratatului CECO autorizarea pe care Comisia i-a acordat-o la 6 iulie 1968 deoarece avantajul acordat acestor produse era inclus într-o măsură generală, care nu era specifică sectorului CECO și care, prin urmare, în ceea ce privește acest tratat, făcea parte din competența rezervată statelor;

40 întrucât Decizia din 6 iulie 1968 nu a făcut, în termenul stabilit la articolul 33 din tratat, obiectul unei acțiuni în anulare, aceasta trebuie să fie considerată definitivă;

41 întrucât statele membre, în cadrul exercitării competențelor rezervate lor, nu pot deroga de la obligațiile care le revin în temeiul dispozițiilor tratatului decât în condițiile prevăzute chiar în tratat;

42 întrucât, în special, articolul 4 declară incompatibile cu piața comună a cărbunelui și oțelului subvențiile sau ajutoarele acordate de state sau taxele speciale impuse de acestea, „sub orice formă”;

43 întrucât articolul 67 alineatul (2) al doilea paragraf, deși prevede situațiile care permit Comisiei să autorizeze statele membre, prin derogare de la articolul 4, să acorde ajutoare, nu face distincție între ajutoarele specifice sectorului cărbunelui și oțelului și cele care sunt aplicate acestora ca efect al unei măsuri generale;

44 întrucât, prin urmare, o rată de reescont preferențială la export constituie un ajutor care, în sensul articolului 67, trebuie să fie autorizată de Comisie în măsura în care privește sectorul cărbunelui și oțelului;

45 întrucât cazul de față privește situația prevăzută la al doilea paragraf, nu cea de la al treilea paragraf de la articolul 67 alineatul (2), astfel încât Comisia trebuia să intervină prin intermediul unei decizii, nu al unei recomandări;

46 întrucât, prin urmare, Comisia nu a încălcat domeniul rezervat statelor acționând pe lângă Guvernul Republicii Franceze pentru a-i solicita să se conformeze dispozițiilor tratatului și atunci când a supus Decizia din 6 iulie 1968 condițiilor corespunzătoare;

47 întrucât, ca urmare a caracterului definitiv al acestei decizii, nu este necesar să se ia în considerare celelalte motive care contestă legalitatea acesteia;

48 întrucât, cu toate acestea, reclamanta susține că, chiar și în cazul inadmisibilității excepțiilor de nelegalitate împotriva Deciziei din 6 iulie 1968, este admisibilă contestația privind legalitatea Deciziei din 18 iulie 1968, care este atinsă de aceleași vicii ca și cea din 6 iulie 1968;

49 întrucât, în temeiul articolului 88, decizia în cauză are ca obiect numai constatarea neîndeplinirii de către un stat a unei obligații preexistente și acordarea unui ultim termen pentru ca acesta să înceteze neîndeplinirea obligațiilor;

50 întrucât, în cazul de față, această decizie nu a creat alte obligații statului în afara celor pe care le avea anterior;

51 întrucât, deși statul căruia i se impută neîndeplinirea obligațiilor are dreptul de a contesta, în cadrul procedurii de la articolul 88, noile modalități de punere în aplicare pe care i le impune decizia, această posibilitate nu poate determina redeschiderea, ulterior termenului pentru acțiunea în anulare, a dezbaterii privind legalitatea măsurii de la care s-a sustras statul;

52 întrucât plângerile împotriva Deciziei din 18 decembrie 1968 sunt identice în toate privințele cu cele formulate împotriva Deciziei din 6 iulie 1968, Decizia din 18 decembrie nefăcând decât să asigure punerea în aplicare a deciziei anterioare;

53 întrucât, prin urmare, aceste motive trebuie să fie respinse ca inadmisibile;

54 întrucât, în subsidiar, guvernul francez susține că, în temeiul articolului 67 alineatul (2) al doilea paragraf din tratat, valoarea, condițiile și durata ajutoarelor autorizate de Comisie trebuie să fie stabilite de aceasta de comun acord cu statul în cauză, precum și că, deși și-a dat acordul pentru Decizia din 6 iulie 1968, a intervenit un fapt nou în octombrie 1968 sub forma unei noi crize monetare;

55 întrucât la 5 noiembrie și 13 decembrie 1968 trebuia să se știe că aceste împrejurări noi îl determinau să nu reducă diferența între ratele de reescont și că ar fi retras astfel acordul pe care l-a dat anterior;

56 întrucât, independent de problema privind gradul de gravitate a acestor împrejurări, nu rezultă din ocurența acestora că erau lovite de caducitate condițiile autorizării acordate la 6

iulie 1968 sau că statul în cauză putea să se elibereze în mod unilateral de obligațiile pe care le acceptase;

57 întrucât, numai în cadrul Tratatului CECO, aceste împrejurări nu puteau justifica, din partea guvernului francez, decât o cerere de revizuire a Deciziei din 6 iulie 1968;

58 întrucât guvernul respectiv nu a recurs la această posibilitate, retragerea acordului său nu a avut alt efect decât de a pune capăt posibilității de a acorda ajutoare;

59 întrucât, prin urmare, acțiunea guvernului francez trebuie să fie respinsă;

Cu privire la cheltuielile de judecată

60 Întrucât, în temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată;

61 întrucât Guvernul Republicii Franceze a căzut în pretenții;

pentru aceste motive,

având în vedere actele de procedură;

după ascultarea raportului judecătorului raportor;

după ascultarea pledoariilor părților;

după ascultarea concluziilor avocatului general;

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene, în special articolele 2, 3, 5, 6, 92, 93, 104, 105, 107, 108, 109, 169 și 171;

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului, în special articolele 4, 33, 67 și 86;

având în vedere Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Comunității Economice Europene;

având în vedere Protocolul privind Statutul Curții de Justiție a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului;

având în vedere Regulamentul de procedură al Curții de Justiție a Comunităților Europene;

CURTEA,

respingând orice alte concluzii, mai ample sau contrare,

hotărăște:

1) Întrucât a menținut după 1 noiembrie 1968, împotriva Deciziei Comisiei din 23 iulie 1968, o diferență mai mare de 1,5 puncte între rata de reescont preferențială pentru creanțele la exportul către celelalte state membre și rata generală, Republica Franceză

nu și-a îndeplinit una din obligațiile care îi revin în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene;

2) Respinge acțiunea Guvernului Republicii Franceze împotriva deciziei adoptate de Comisie la 18 decembrie 1968 în temeiul Tratatului de instituire a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului ca fiind neîntemeiată;

3) Obligă Guvernul Republicii Franceze la plata cheltuielilor de judecată.

Pronunțată la Luxemburg, 10 decembrie 1969.

Lecourt	Monaco	Pescatore	
Donner	Trabucchi	Strauß	Mertens de Wilmars

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 10 decembrie 1969.

Grefier	Președinte
A. Van Houtte	R. Lecourt